

Määräys
Päivämäärä 15.1.2010

SAIRAUDEN, VAMMAN TAI PUOLTOLAUSEEN HUOMIOON OTTAMINEN YLIOPPILASTUTKINNOSSA

Ylioppilastutkintolautakunnan määräys rehtoreille ja opettajille

Määräys sisältää *ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettuun lakiin ja ylioppilastutkinnosta annettuun asetukseen perustuvaa tekstiä*, lautakunnan määräyksiä ja lautakunnan ohjeita, jotka tekstissä erottuvat toisistaan kirjasinlajin tai kirjasintyylin perusteella.

Tekstissä olevat pykälämerkinnät viittaavat ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettuun lakiin (672/2005) ja ylioppilastutkinnosta annettuun asetukseen (915/2005), ellei toisin ilmoiteta.

Määräys koskee ensimmäisen kerran syksyn 2010 ylioppilastutkinnon toimeenpanoa.

Sairauden, vamman tai puoltolauseen huomioon ottaminen ylioppilastutkinnossa

	sivu
1. Sairauden, vamman tai puoltolauseen huomioon ottaminen ylioppilastutkinnossa	1
2. Koetilanteen erityisjärjestelyt	1
3. Erityisjärjestelyjen hakeminen	3
4. Sairauden tai vamman ottaminen arvostelussa huomioon	5
5. Erityisen vaikeaa elämäntilannetta koskevat selvitykset ja puoltolauseet	5
6. Koesuoritusten arvostelu lukiossa ja ylioppilastutkintolautakunnassa	5
7. Lääkärintodistuksen tai puoltolauseen vaikutus arvosanaan	6
8. Ylioppilastutkintoon ilmoittautuminen	7
9. Lääkärintodistusten ja puoltolauseiden lähettäminen sekä korjaus- ja täydennyslomakkeeseen tehtävät merkinnät	7
10. Ylioppilastutkinnon toimeenpano lukiossa	7

LIITE 1: Sairaudesta tai vammasta kärsivän kokelaan koetilanteen erityisjärjestelyt

LIITE 2: Lukion opettajien / asiantuntijoiden havaintoja kokelaan työskentelystä
ja erityisjärjestelyjen tarpeellisuudesta

1. Sairauden, vamman tai puoltolauseen huomioon ottaminen ylioppilastutkinnossa

Jos kokelaan koesuoritusta on heikentänyt jokin erityisen painava peruste, ylioppilastutkintolautakunta voi ottaa tämän arvostelussa huomioon (Laki ylioppilastutkinnon järjestämisestä 672/2005, 26.8.2005, 8 §).

Ylioppilastutkintolautakunnan päätökseen, jolla koesuoritus on arvosteltu, ei saa hakea muutosta valittamalla (Laki ylioppilastutkinnon järjestämisestä 672/2005, 26.8.2005, 13 §).

Jos kokelaalla on vamma taikka luku- tai kirjoitushäiriö, hänen kokeensa voidaan järjestää poikkeavasti. Sama koskee kokelasta, joka on sairauden tai siihen rinnastettavan syyn vuoksi estynyt suorittamasta kokeita samalla tavalla kuin muut kokelaat. Ylioppilastutkintolautakunta päättää järjestelyjen käytöstä kokelaan tai hänen huoltajansa tekemän hakemuksen perusteella (Valtioneuvoston asetus ylioppilastutkinnosta 915/2005, 17.11.2005, 6 §).

Ylioppilastutkintolautakunnan päätökseen, joka koskee kokeiden poikkeavaa järjestämistä, voi hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen (Laki ylioppilastutkinnon järjestämisestä 672/2005, 26.8.2005, 13 §).

Jos ylioppilaskokelaalla on sairaus tai vamma ja kokelas tai hänen huoltajansa haluaa, että se otetaan ylioppilastutkinnossa huomioon, hänen tulee hankkia lääkärintodistus tai muu asiaa selvittävä puoltolause. Jos kokelaan erityisen vaikea elämäntilanne halutaan otettavaksi ylioppilastutkinnossa huomioon, siitä tulee hankkia selvitys tai puoltolause.

Sairaudesta tai vammasta kärsivälle kokelaalle voidaan hakemuksesta myöntää erityisjärjestelyjä ylioppilastutkinnon kokeiden suorittamista varten (ks. kohdat 2 ja 3) tai sairaus tai vamma voidaan ottaa arvostelussa huomioon lopullista arvosanaa määrättäessä (ks. kohta 4). Kokelaan erityisen vaikeaa elämäntilannetta koskeva selvitys tai puoltolause voidaan ottaa arvostelussa huomioon lopullista arvosanaa määrättäessä (ks. kohta 5).

Lautakunnalla on erilliset määräykset kuulovammasta kärsiviä, lukihäiriöisiä ja vieraskielisiä kokelaita varten.

Kokelaan tutkintotodistukseen ei tule merkintää tämän määräyksen mukaisista erityisjärjestelyistä (vrt. lautakunnan määräys Kuulovammaiset kokelaat).

2. Koetilanteen erityisjärjestelyt

Tavallisimpia sairauksia ja vammoja ja tilanteita, joiden perusteella ylioppilastutkinnon kokeisiin haetaan erityisjärjestelyjä, ovat erilaiset onnettomuudet, tapaturmat ja äkilliset sairastumiset, kuulovamma (erillinen määräys), näkövamma, CP-vamma, nivel- ja reumasairaudet, mielenterveyshäiriöt ja keskushermoston kehityksen häiriöt.

Ylioppilastutkinnoissa, jossa kokelas- ja koemäärät ovat suuria, erityisjärjestelyillä pyritään luomaan kokelaille kohtuulliset ja yhdenmukaiset olot kokeiden suorittamiseksi. Kaikkien yksilöllisten tarpeiden huomioon ottaminen ei valtakunnallisessa tutkinnoissa kuitenkaan ole mahdollista.

Ennen kuin kokelas ryhtyy hakemaan lautakunnalta erityisjärjestelyjä ja hankkimaan lääkärintuuletusta, hänen on neuvoteltava tarvittavista erityisjärjestelyistä sekä niiden toteuttamismahdollisuuksista lukion rehtorin kanssa (ks. kohta 3).

Kyseeeseen tulevia järjestelyjä ovat sairauden tai vamman asteen ja luonteen mukaan esimerkiksi

- pitkätaukoinen kuullunymmärtämiskokeen äänite
- lisäaika kuullunymmärtämiskokeen lopussa
- lisäaika kirjallisessa kokeessa
- erillinen koetila
- oikeus käyttää vastausten kirjoittamiseen tietokonetta tai kirjoituskonetta erillisessä koetilassa
- vapautus äidinkielen esseekokeen puhtaaksi kirjoittamisesta musteella tai kuulakynällä
- vapautus optisen vastauslomakkeen täyttämistä
- isokirjaimiset tehtävät
- pistekirjoituksiset tehtävät
- näkövammaisille kokelaille tarkoitetut tehtävät tekstitiedostoina cd-levyillä
- näkövammaisille kokelaille tarkoitetut korvaavat tehtävät.

Tietokoneen käyttö edellyttää, että kokelaalle varataan erillinen tila, johon on järjestetty valvonta. Lisäksi on varmistettava, että tietokoneen muistissa ei ole ylimääräisiä tiedostoja tai ohjelmia ja että tekstinkäsittelyohjelmasta on poistettu oikeinkirjoituksen tarkistus. Tietokoneen käyttöoikeutta ei yleensä myönnetä koeaamuna, mikäli lukio ei ole jo etukäteen varautunut tällaiseen tilanteeseen. Tietokonetta käytettäessä suositeltava kirjaskoko on 12 tai 14. Tulostettavan suorituksen rivivälin tulee olla riittävän suuri, jotta suoritukset valmistavasti arvosteleva opettaja voi lautakunnan määräysten mukaisesti merkitä virheelliset ja puutteelliset kohdat suoritukseen. Lukio tekee kokelaan ylioppilastutkinnoissa kokeissa käyttämään tietokoneeseen kirjaskoko- ja riviväliasetukset ennen koetilaisuuden alkua, samaten lukion ja kokelaan nimi- ja numerotiedot merkitään koepapereihin valmiiksi. Papereihin on jätettävä riittävä marginaali.

Suurennuslasin, lisävalaisimen tai lukion kokelaalle koetilaisuuden alussa antaman värillisen muovitaskun käyttöön ei tarvitse hakea lupaa lautakunnalta. Koetilan istumajärjestystä laadittaessa sijoittelussa on otettava huomioon kokelaan mahdollinen sairaus tai vamma. Siihen ei tarvitse hakea lupaa lautakunnalta.

Lukiot voivat tarvittaessa neuvotella etukäteen mahdollisista erityisjärjestelyistä lautakunnan kanslian kanssa.

Lautakunta teettää ja lähettää lukioille koetehtävät, esimerkiksi isokirjaimiset tehtävät ja pitkätaukoiset kuullunymmärtämiskokeen äänitteet. Lukiot eivät saa itse valmistaa normaaleista koetehtävistä teknisesti poikkeavia koetehtäviä, esimerkiksi suurentaa kirjaimia tai tauottaa nauhoja.

3. Erityisjärjestelyjen hakeminen

Erityisjärjestelyjä haetaan kirjallisesti lautakunnalta. Lautakunnan määräyksestä, joka koskee sairauden tai vamman huomioon ottamista ylioppilastutkinnossa, on syytä tiedottaa kokelaille jo lukion alussa, jotta voidaan ryhtyä ajoissa hankkimaan tarvittavia lausuntoja.

Kun kysymyksessä on pitkäaikainen sairaus tai pysyvä vamma, erityisjärjestelyhakemus tehdään silloin, kun kokelas ensimmäisen kerran ilmoittautuu tutkintoon. Ennen erityisjärjestelyjen hakemista ja lääkärinlausunnon hankkimista kokelaan on neuvoteltava tarvittavista erityisjärjestelyistä sekä niiden toteuttamismahdollisuuksista lukion rehtorin kanssa. Lukion on toimitettava lautakuntaan kaikki erityisjärjestelyhakemukset kevään tutkinnon osalta viimeistään 7. joulukuuta ja syksyn tutkinnon osalta viimeistään 5. kesäkuuta (ks. kuitenkin, mitä myöhemmin sanotaan äkillisistä sairaustapauksista). Ilmoittautumisen yhteydessä vireille pantua erityisjärjestelyhakemusta, josta puuttuu lausuntoja tai johon tarvitaan lisätietoja, tulee täydentää ensi tilassa, kevään tutkinnon osalta kuitenkin viimeistään 25. tammikuuta ja syksyn tutkinnon osalta viimeistään 25. elokuuta. Myöhässä toimitetut hakemukset tai puutteelliset hakemukset käsitellään normaalisti, mutta erityisjärjestelyt pannaan toimeen aikaisintaan seuraavalla tutkintokerralla.

Erityisjärjestelyjä voi hakea myös hajautetun tutkinnon ollessa kesken, mikäli niiden välttämättömyys havaitaan hajautetun tutkinnon aloittamisen jälkeen.

Erityisjärjestelyhakemus kirjoitetaan hakemuksen kirjoittamishetkellä voimassa olevaan lautakunnan laatimaan lomakkeeseen (ks. liite 1, kohta 1). Se on nähtävänä ja tulostettavissa myös lautakunnan verkkosivuilta www.ylioppilastutkinto.fi Kun erityisjärjestelyjä haetaan sairauden tai vamman perusteella, hakemuslomakkeena saa käyttää ainoastaan tähän tarkoitukseen laadittua lomaketta.

Hakemukseen on liitettävä erikoislääkärin lausunto sairaudesta tai vammasta. Lääkärinlausunto kirjoitetaan lautakunnan laatimalle lomakkeelle (ks. liite 1, kohta 2) tai toimitetaan erillisenä liitteenä, ja sen tulee yleensä olla lukioaikana hankittu. Joissakin tapauksissa, sairauden tai vamman ollessa pysyvä, myös aikaisemmin hankitut lausunnot voidaan ottaa huomioon. Lääkärinlausunnosta tulee käydä ilmi diagnoosi ja lääkärin erikoisala.

Kokelaiden oikeusturvan ja edun vuoksi on tärkeää, että hakemuslomakkeelle merkitään kaikki pyydetyt tiedot, esimerkiksi onko kokelaille lukioaikana myönnetty koetilanteissa erityisjärjestelyjä. Lukio voi halutessaan esittää lisäperusteluna erityisjärjestelyjen tarpeellisuudesta havaintojaan siitä, miten kokelaan lukio-opinnoista selviäminen poikkeaa muiden kokelaiden suoriutumisesta (esimerkiksi lisääjän tarve, mahdolliset ongelmat kuullunymmärtämiskokeissa, käsialan luettavuus, suoritusten sisällöllinen niukkuus). (liite 2).

Ennen hakemuksen lähettämistä ylioppilastutkintolautakuntaan lukio tarkistaa ja täydentää tunnistetiedot (lukion nimi ja numero, kokelaan henkilötunnuksen loppuosa jne.)

Ennen ylioppilastutkinnon kokeita äkillisesti sairastuneelle kokelaalle voidaan kuitenkin edellä esitetyistä määräajoista poiketen hakea koetilanteen erityisjärjestelyjä. Tällöin rehtorin on otettava lautakuntaan yhteyttä mahdollisten erityisjärjestelyjen saamiseksi. Kokelas voi saada suullisen luvan erityisjärjestelyihin, ja kokelaan tulee toimittaa hakemus ja lääkärintodistus rehtorille heti, kun se on mahdollista. Hakemuksen saatuaan rehtori toimittaa sen välittömästi lautakuntaan. Mikäli kokelaalla on hajautuskertoja tai uusimiskertoja jäljellä, tulisi erityisjärjestelyjen sijasta harkita, voisiko ilmoittautumisen mitätöiminen lääkärinlausunnon perusteella tulla kyseeseen.

Jos kokelas sairastuu äkillisesti juuri ennen kokeita tai kokeiden aikana, on rehtorilla oikeus siirtää hänet lukiossa erilliseen valvottuun tilaan suorittamaan koetta. Asiasta tehdään merkintä koepöytäkirjaan. Erillistä hakemusta ei tässä tapauksessa tarvita. Jos kokelas tarvitsee erillisen tilan lisäksi lisääaikaa tai muita erityisjärjestelyjä, on erityisjärjestelyjä haettava edellisissä kappaleissa esitetyllä tavalla. Jos kokelas joutuu suorittamaan kokeensa sairaalassa tai kotona, on erityisjärjestelyihin aina saatava lupa lautakunnalta, ja erityisjärjestelyhakemus ja lääkärintodistus lähetetään lautakuntaan heti, kun on mahdollista.

Opiskelijan on syytä yhdessä rehtorin, opettajien ja muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa jo ennen erikoislääkärinlausunnon hankkimista harkita, mitkä erityisjärjestelyt ylioppilastutkinnossa ovat tarpeen ja mahdollista toteuttaa. Opiskelijalle on tarvittaessa syytä antaa mahdollisuus erityisjärjestelyihin jo lukioaikana (Lukion opetussuunnitelman perusteet 2003, s. 19–20). Tämän kokemuksen pohjalta ohjataan opiskelija hakemaan erityisjärjestelyjä ja täytetään erityisjärjestelyhakemus (liite 1, kohta 1), minkä jälkeen haetaan erikoislääkärin lausunto (liite 1, kohta 2). Lukiotyöskentelyssä tarvittavissa erityisjärjestelyissä tulee kuitenkin ottaa huomioon, että ylioppilastutkinnon kokeet ovat pääosin kirjallisia.

Hakemuksesta on käytävä ilmi, että lukion rehtoria on asiassa kuultu ja että hän on valmis huolehtimaan haettavien erityisjärjestelyjen toteuttamisesta. Mikäli hakemuksen tekee kokelaan huoltaja, on hakemuksesta käytävä ilmi, että myös kokelasta on asiassa kuultu.

Lautakunta lähettää päätöksen kokelaalle tai hänen huoltajalleen (hakemuksen tekijälle) sekä tiedoksi lukion rehtorille. Päätöksen liitteenä on valitusosoitus.

Erityisjärjestelyjä ei tarvitse erikseen hakea joka kerta kokelaan ilmoittautuessa tutkintoon, jos sairaus tai vamma on pysynyt ennallaan. "Erityisjärjestelyihin oikeutettujen kokelaiden koetehtävien ja äänitteiden tilaus" -lomakkeilla lukio tilaa pitkätaukoiset cd-levyt, isokirjaimiset tehtävät, pistekirjoituksiset tehtävät, tehtävät tekstitiedostoina cd-levyillä, näkövammaisille kokelaille tarkoitettut korvaavat tehtävät sekä muut normaaleista koetehtävistä teknisesti poikkeavat tehtävät. Tilaus lähetetään lautakuntaan ilmoittautumistietojen mukana, ja siihen liitetään kopio erityisjärjestelyjä koskevasta lautakunnan päätöksestä. Koetehtävät ja äänitteet tilataan myös niille kokelaille, joille on haettu erityisjärjestelyjä mutta jotka eivät vielä ole saaneet päätöstä ennen tilauslomakkeiden palautuspäivää.

4. Sairauden tai vamman ottaminen arvostelussa huomioon

Jos kokelaalle ei ole haettu koetilanteen erityisjärjestelyjä ja kokelaan suoritukseen on vaikuttanut haitallisesti suorituskykyä heikentävä sairaus tai muu vastaava seikka, joka halutaan otettavan arvostelussa huomioon, tulee kokelaan tai hänen huoltajansa lähettää lukion välityksellä lautakunnalle lääkärintodistus sairaudesta tai muu asiaa selvittävä puoltolause.

Läkärintodistuksesta tulee selkeästi ilmetä sairaus sekä sen vaikeusaste ja työkyvyttömyysaika. Rehtorin tulee merkitä todistukseen lukion ja kokelaan numero. Läkärintodistuksia tai niiden jäljennöksiä ei liitetä koesuorituksiin, vaan todistukset lähetetään lautakunnalle samaan aikaan kuin korjaus- ja täydennyslomakkeet.

Lautakunta voi harkintansa mukaan ottaa arvostelua lieventävänä seikkana huomioon sellaiset sairaudet, joiden vaikutus kokelaan suoritukseen on ollut selvästi todettavissa lääkärintodistuksen perusteella.

Korjaus- ja täydennyslomakkeeseen on ehdottomasti tehtävä merkintä lautakunnalle lähetetystä lääkärintodistuksesta tai puoltolauseesta silloin, kun todistus on tarkoitettu otettavaksi huomioon arvostelussa (ks. kohta 9). Vain näin merkityt tapaukset voidaan ottaa tutkittaviksi erillisessä valiokunnassa tutkintotulosten valmistuttua.

5. Erityisen vaikeaa elämäntilannetta koskevat selvitykset ja puoltolauseet

Myös kokelaan erityisen vaikea elämäntilanne voidaan ottaa arvostelussa huomioon. Tällöin lautakunnalle tulee lähettää lukion rehtorin tai asiantuntijan (esimerkiksi erityisopettaja, lääkäri, psykologi) laatima asiaa selvittävä puoltolause.

Korjaus- ja täydennyslomakkeeseen on ehdottomasti tehtävä merkintä lautakunnalle lähetetystä puoltolauseesta silloin, kun se on tarkoitettu otettavaksi huomioon arvostelussa (ks. kohta 9). Vain näin merkityt tapaukset voidaan ottaa tutkittaviksi erillisessä valiokunnassa tutkintotulosten valmistuttua.

6. Koesuoritusten arvostelu lukiossa ja ylioppilastutkintolautakunnassa

Opettajat ja lautakunnan sensorit arvostelevat sairaudesta tai vammasta kärsivien kokelaiden suoritukset ainekohtaisten arvosteluohjeiden mukaan ja merkitsevät antamansa pistemäärät koesuorituksiin ja arvostelulomakkeisiin. Opettaja ja lautakunnan sensori eivät ota lääkärintodistuksia tai puoltolauseita huomioon arvostelussaan. Läkärintodistusta tai puoltolauseetta ei liitetä koesuoritukseen.

7. Lääkärintodistuksen tai puoltolauseen vaikutus arvosanaan

Lautakunnan lääkärintodistusvaliokunta, jonka jäsenenä on eri oppiaineiden asiantuntijoita ja asiantuntijalääkäri, käy läpi kokelaiden lääkärintodistukset ja puoltolauseet ja tarkistaa tulosten valmistuttua näiden kokelaiden saamat arvosanat. Arvosanan nostamista harkittaessa otetaan huomioon kokelaan sairauden tai vamman vaikeusaste sekä hänen saamansa pistemäärän ja seuraavan arvosanan alarajan välinen piste-ero. Arvosanamuuotos on mahdollinen yhdessä kokeessa, mutta vain silloin, kun pistemäärä sijoittuu riittävän lähelle ylempää arvosanaa. Kokelas voi halutessaan esittää lautakunnalle toivomuksen korotuksen kohdistamisesta tiettyyn kokeeseen.

Lautakunnan päätöksen mukaan voidaan kokelaan lopullinen arvosana nostaa lääkärintodistuksen tai puoltolauseen perusteella, jos kokelaan saaman pistemäärän ja seuraavan arvosanan alarajan välinen piste-ero on enintään

äidinkielen kokeessa 3 pistettä,
suomi toisena kielenä -kokeessa 4 pistettä,
toisen kotimaisen kielen kokeessa 6 pistettä,
vieraan kielen kokeessa 6 pistettä,
reaaliaineen kokeessa 2 pistettä,
matematiikan kokeessa 2 pistettä.

Edellä mainitut enimmäishyvitykset ovat mahdollisia vain, jos kokelaan sairaus tai vamma on vaikuttanut merkittävästi koesuoritukseen. Hyvitys on pienempi, jos sairaus tai vamma on vaikuttanut jonkin verran koesuoritukseen. Ylioppilastutkintolautakunnan asiantuntijalääkäri arvioi sairauden tai vamman vaikutuksen kokelaan suorituskyykyyn kyseisissä kokeissa lautakuntaan toimitettujen lääkärintodistusten perusteella.

Arvosanan nostoa harkittaessa pidetään improbatuur-arvosanan rajaa yleensä ensisijaisena.

Jos kokelaalle on myönnetty erityisjärjestelyjä ylioppilastutkinnon kokeissa, voidaan lääkärintodistus erityisen painavasta syystä ottaa jälkikäteen huomioon lopullista arvosanaa määrättäessä. Jos koetilanteen erityisjärjestelyjä saanut kokelas haluaa, että hänen lääkärintodistuksensa käsitellään valiokunnassa, tulee lukion lähettää kopio lautakunnan päätöksestä ja lääkärintodistuksesta lautakuntaan muiden lääkärintodistusten mukana.

Kokelaan lähettämä lääkärintodistus tai puoltolause käsitellään sinä tutkintokertana, jona kokelaan suoritukseen on vaikuttanut haitallisesti suorituskyykyä tilapäisesti heikentävä sairaus tai muu vastaava seikka, edellyttäen, että lukio on lähettänyt lääkärintodistuksen tai puoltolauseen korjaus- ja täydennyslomakkeen mukana ja tehnyt merkinnän korjaus- ja täydennyslomakkeeseen.

8. Ylioppilastutkintoon ilmoittautuminen

Erityisjärjestelyhakemus lausuntoineen toimitetaan lautakuntaan viimeistään silloin, kun kokelas ilmoittautuu ensimmäisen kerran tutkintoon (ks. kohta 3).

Lääkärintodistuksia ja puoltolauseita ei lähetetä lautakuntaan ilmoittautumistietojen mukana. Sen sijaan koetilanteen erityisjärjestelyjä saaneiden kokelaiden osalta lähetetään ilmoittautumistietojen mukana lautakunnan päätöksen kopio joka kerta kokelaan ilmoittautuessa uudelleen tutkintoon, jotta tiedettäisiin varautua tarvittaviin järjestelyihin. Lukio tilaa erityisjärjestelyihin oikeutettujen kokelaiden koetehtävien ja äänitteiden tilauslomakkeella normaaleista koetehtävistä teknisesti poikkeavat tehtävät (ks. kohta 3).

9. Lääkärintodistusten ja puoltolauseiden lähettäminen sekä korjaus- ja täydennyslomakkeeseen tehtävät merkinnät

Lääkärintodistukset ja puoltolauseet lähetetään lautakunnalle samaan aikaan kuin korjaus- ja täydennyslomakkeet. Lääkärintodistuksiin ja puoltolauseisiin on ehdottomasti merkittävä lukion numero ja kokelaan numero sekä kokelaan nimi selvästi, jotta todistukset voidaan käsitellä. Niistä on tehtävä merkintä asianomaisten kokelaiden kohdalle ylioppilastutkintolautakunnan lukioille lähettämään korjaus- ja täydennyslomakkeeseen punakynällä. Jos kokelas osallistuu tutkintoon useammassa kuin yhdessä kokelaslajissa, on merkintä tehtävä jokaisen kokelaslajin kohdalle. Kokelaan hajauttaessa tutkintonsa merkintä tehdään jokaisena tutkintokertana, jona häntä koskeva lääkärintodistus tai puoltolause on toimitettu lautakuntaan (ks. kohta 7).

Lukio ottaa lausunnoista ja puoltolauseista jäljennökset lukiolle ja kokelaalle mahdollista myöhempää tarvetta varten, ennen kuin ne lähetetään lautakuntaan.

Jos kokelas, jonka lääkärintodistus tai muu puoltolause on lähetetty lautakuntaan, osallistuu myöhemmin uudelleen tutkintoon hylätyn kokeen uusijana, hyväksytyn kokeen uusijana tai tutkinnon täydentäjänä, on todistus tai puoltolause lähetettävä lautakunnalle joka tutkintoa varten erikseen, mikäli se halutaan otettavan arvostelussa huomioon.

10. Ylioppilastutkinnon toimeenpano lukiossa

Rehtorin on huolehdittava siitä, että kokelaan ylioppilastutkinnon kokeita valvovat opettajat ovat tietoisia kaikista kokelaalle myönnettyistä erityisjärjestelyistä.